

انتشارات موجک

مدیریت ریسک در

صنعت
بیمه

محسن مهدوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت ریسک

در صنعت بیمه

تالیف :

محسن مهدوی

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی (گرایش مدیریت بیمه)

انتشارات موجک

سروشانه : مهدوی، محسن، ۱۳۹۲ -

عنوان و نام پدیدآور : مدیریت ریسک در صنعت بیمه / تالیف محسن مهدوی.

مشخصات نشر : تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهربی : ۱۰۲ ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۱۴۰-۸۶۳۴-۸۶۰۰-۹۷۸۰۰۰۱۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : شرکت سهامی بیمه ایران

موضوع : بیمه -- ایران -- سازمان‌ها -- مدیریت -- نمونه‌پژوهی

موضوع : Insurance companies -- Iran -- Management -- Case studies

موضوع : مدیریت ریسک مالی -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع : Financial risk management -- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره : ۱۳۹۵/۷/۹ ش ۴

رده بندی دیوبی : ۳۶۸/۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۴۴۱۴۰۹۸

انتشارات موجک

تلگرام : +۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲

کanal: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش : ۰۰۲۶۳۲۲۳۰۹۱ - ۰۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

ایمیل : mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان : مدیریت ریسک در صنعت بیمه

تالیف : محسن مهدوی

طراح جلد : سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهربی : ۱۰۲ صفحه، قطعه وزیری

چاپ اول : زمستان ۱۳۹۵، تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۱۵۰۰۰ ریال، شابک : ۱۴۰-۸۶۳۴-۸۶۰۰-۹۷۸

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	سخن مولف
۳	بخش اول: مدیریت ریسک در صنعت بیمه
۵	فصل اول: ریسک
۵	۱- تعریف ریسک
۶	۲- مفهوم ریسک در بیمه
۷	۳-۱ ویژگی‌های ریسک
۸	۳-۱-۱ اتفاقی بودن
۸	۳-۱-۲ واقعی بودن
۸	۳-۱-۳ غیرقابل احتراز بودن
۹	۴-۱ زیان‌بار بودن
۹	۵-۱ ناظر به آینده بودن
۹	۶-۱-۳ مشروع بودن
۱۱	فصل دوم: انواع ریسک
۱۱	۱-۲ ریسک عینی
۱۲	۲-۲ ریسک ذهنی
۱۲	۳-۲ تفاوت شанс وقوع زیان و ریسک
۱۲	۴-۲ خطر

۱۲.....	۵-۲ ریسک‌های ایستاد در کنار ریسک‌های پویا
۱۳.....	۶-۲ ریسک‌های خاص و ریسک‌های عام
۱۳.....	۷-۲ ریسک‌های خالص در کنار ریسک‌های سوداگرانه
۱۳.....	۸-۲ ریسک‌های مالی و ریسک‌های غیرمالی
۱۴.....	۹-۲ ریسک جامع بنگاه
۱۴.....	۱۰-۲ انواع ریسک خالص
۱۵.....	۱۱-۲ ریسک اشخاص
۱۵.....	۱۲-۲ ریسک‌های اموال
۱۵.....	۱۳-۲ ریسک‌های مسئولیت

۱۷.....	فصل سوم: مدیریت ریسک
۱۷.....	۱-۳ مفهوم مدیریت ریسک
۱۷.....	۲-۳ اهداف مدیریت ریسک
۱۸.....	۱-۲-۳ اهداف قبل از وقوع زیان
۱۸.....	۲-۲-۳ اهداف پس از وقوع زیان
۱۸.....	۳-۳ مراحل فرایند مدیریت ریسک
۱۹.....	۱-۳-۳ شناسایی موارد در معرض ریسک
۱۹.....	۲-۳-۳ تجزیه و تحلیل موارد در معرض ریسک
۲۰.....	۴-۳ انتخاب بهترین روش برای محافظت از موارد در معرض ریسک و مقابله با ریسک
۲۲.....	۵-۳ اجرا و پایش برنامه مدیریت ریسک
۲۲.....	۶-۳ مزایای مدیریت ریسک
۲۲.....	۷-۳ مدیریت ریسک‌های شخصی
۲۳.....	۸-۳ مراحل مدیریت ریسک‌های شخصی
۲۳.....	۹-۳ قلمرو گسترده مدیریت ریسک
۲۴.....	۱۰-۳ روش‌های مدیریت ریسک

۲۵.....	فصل چهارم: بیمه
۲۵.....	۱-۴ تعریف بیمه
۲۶.....	۲-۴ تاریخچه بیمه در ایران
۲۹.....	۳-۴ ویژگی‌های اساسی بیمه
۲۹.....	۱-۳-۴ تجمعی زیان
۲۹.....	۲-۳-۴ پوشش زیان‌های تصادفی
۳۰.....	۳-۳-۴ انتقال ریسک
۳۰.....	۴-۳-۴ جبران
۳۱.....	فصل پنجم: انواع بیمه
۳۱.....	۱-۵ بیمه‌های بازرگانی
۳۱.....	۱-۱-۵ بیمه‌های بازرگانی، اختیاری
۳۱.....	۲-۱-۵ بیمه‌های اموال
۳۲.....	۳-۱-۵ بیمه‌های مسئولیت مدنی
۳۲.....	۴-۱-۵ بیمه‌های اشخاص
۳۳.....	۲-۵ بیمه دولتی، اجباری، اجتماعی
۳۳.....	۳-۵ مزایای بیمه در جامعه
۳۳.....	۱-۳-۵ جبران خسارت
۳۴.....	۲-۳-۵ کاهش ترس و نگرانی
۳۴.....	۳-۳-۵ منبعی جهت وجوده قابل سرمایه‌گذاری
۳۴.....	۴-۳-۵ عاملی برای جلوگیری از خسارت
۳۴.....	۵-۳-۵ افزایش اعتبار
۳۴.....	۴-۵ هزینه‌های تحمیلی بیمه بر جامعه
۳۵.....	۱-۴-۵ هزینه فعالیت بیمه‌ای
۳۵.....	۲-۴-۵ هزینه ادعاهای متقابلانه

۳۵.....	۳-۴-۵ هزینه ادعاهای اغراق آمیز
۳۵.....	۵-۵ شرایط ریسک‌های بیمه‌پذیر
۳۷.....	۶-۵ بیمه و انتخاب نامساعد
فصل ششم: شرکت‌های بیمه ۳۹	
۳۹.....	۱-۶ فعالیت‌های شرکت بیمه
۳۹.....	۱-۶-۱ نرخ گذاری
۳۹.....	۱-۶-۲ بیمه‌گری (ارزیابی ریسک)
۴۰.....	۱-۶-۳ تولید محصولات بیمه‌ای
۴۱.....	۱-۶-۴ پرداخت خسارت
۴۱.....	۱-۶-۵ اتكایی نمودن
۴۲.....	۱-۶-۶ انواع بیمه اتكایی
۴۲.....	۱-۶-۶-۱ بیمه اتكایی اختیاری
۴۲.....	۱-۶-۶-۲ بیمه اتكایی قراردادی
۴۳.....	۱-۶-۶-۳ مزایای بیمه‌های اتكایی برای شرکت‌های بیمه
۴۴.....	۱-۶-۶-۴ سرمایه‌گذاری و بیمه
۴۵.....	۱-۶-۶-۵ صدور بیمه‌نامه
۴۵.....	۱-۶-۶-۶ عوامل موثر بر بازار بیمه
۴۵.....	۱-۶-۶-۶-۱ چرخه‌ی صدور بیمه‌نامه
۴۶.....	۱-۶-۶-۶-۲ ادغام در صنعت بیمه
۴۶.....	۱-۶-۶-۶-۳ بهادرسازی ریسک
فصل هفتم: اصول بیمه ۴۷	
۴۷.....	۱-۷ اصول حاکم بر قراردادهای بیمه
۴۷.....	۱-۷-۱ اصل حسن نیت

۴۷.....	۲-۱-۷ وظیفه بیمه گذار هنگام انعقاد عقد بیمه
۴۸.....	۲-۷ تعهدات بیمه گذار
۴۹.....	۳-۷ ضمانت اجر اعلام خطر
۴۹.....	۴-۷ تعمد بیمه گذار
۵۱.....	۵-۷ نتیجه حادثه عمدى بیمه گذار
۵۱.....	۶-۷ کتمان یا اعلام نادرست غیرعمدى بیمه گذار
۵۲.....	۷-۷ کشف تخلف بیمه گذار قبل از وقوع حادثه
۵۲.....	۸-۷ کشف تخلف بیمه گذار پس از وقوع حادثه
۵۲.....	۹-۷ اصول بیمه
۵۲.....	۱-۹-۷ اصل حسن نیت در مورد بیمه گر
۵۲.....	۲-۹-۷ اصل غرامت یا اصل زیان
۵۳.....	۳-۹-۷ اصل نفع بیمه پذیر
۵۴.....	۴-۹-۷ اصل جانشینی
۵۵.....	۵-۹-۷ اصل تعدد بیمه
۵۶.....	۶-۹-۷ اصل داوری
۵۷.....	۷-۹-۷ اصل علت نزدیک
۵۷.....	۸-۹-۷ اصل اتکایی
۵۹.....	بخش دوم: رتبه‌بندی ریسک‌های بیمه

۶۱.....	فصل هشتم: اهمیت مدیریت ریسک
۶۱.....	۱-۸ مقدمه
۶۲.....	۲-۸ بیان مسئله مدیریت ریسک
۶۴.....	۳-۸ سوالات پژوهشی ریسک و بیمه
۶۵.....	۴-۸ متغیرهای بیمه و ریسک

۶۵.....	۱-۴-۸ بیمه
۶۵.....	۲-۴-۸ ریسک
۶۶.....	۵-۸ مدل مفهومی پژوهش
فصل نهم: دیدگاه‌های مختلف در مدیریت ریسک و بیمه	
۶۹.....	۱-۹ تحقیقات داخلی
۷۵.....	۲-۹ تحقیقات خارجی
فصل دهم: روش و ابزار پژوهشی رتبه‌بندی ریسک	
۷۷.....	۱-۱۰ روش پژوهش
۷۷.....	۲-۱۰ جامعه
۷۸.....	۳-۱۰ روش‌های گردآوری داده‌ها
۷۹.....	۴-۱۰ مراحل اجرایی پژوهش
۷۹.....	۵-۱۰ پایایی و روایی ابزار
۸۰.....	۶-۱۰ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
فصل یازدهم: تجزیه و تحلیل معیارها و گزینه‌های پژوهش	
۸۳.....	۱-۱۱ اطلاعات دموگرافیک تصمیم گیرندگان
۸۴.....	۲-۱۱ تشکیل ساختار سلسله مراتبی مسئله
۸۶.....	۳-۱۱ محاسبه وزن نسبی معیارها
۸۷.....	۴-۱۱ محاسبه وزن نسبی گزینه‌ها
۸۷.....	۱-۴-۱۱ محاسبه وزن نسبی گزینه‌ها نسبت به معیار اول
۸۹.....	۲-۴-۱۱ محاسبه وزن نسبی گزینه‌ها نسبت به معیار دوم
۹۰.....	۳-۴-۱۱ محاسبه وزن نسبی گزینه‌ها نسبت به معیار سوم
۹۱.....	۴-۴-۱۱ محاسبه وزن نسبی گزینه‌ها نسبت به معیار چهارم

۱۱-۵ محاسبه وزن نهایی گزینه‌ها	۹۲
۱۱-۶ ارائه نتایج کلی مسئله	۹۳
فصل دوازدهم: نتایج رتبه‌بندی ریسک	
۱-۱۲ بحث و نتیجه‌گیری	۹۷
۲-۱۲ پیشنهادهای کاربردی	۹۹
۳-۱۲ پیشنهاد مؤلف	۱۰۰
منابع	
منابع فارسی	۱۰۱
منابع انگلیسی	۱۰۲

سخن مولف

در طول زمان تغییرات زیادی در فعالیت‌های شرکت‌های خدماتی، بخصوص شرکت‌های بیمه به وقوع پیوسته است، تغییراتی که گاه به دلیل فشار محیطی و گاه به علت نوآوری‌های درون سازمانی، ریسک ناشی از عدم اطمینان آثار فعالیت‌های پیش رو و رویدادهای تأثیرگذار را مورد پذیرش قرار داده و موجبات بیمه‌پذیری و گاه از دور خارج نمودن برخی از انواع پوشش‌های بیمه را فراهم کرده است، پذیرش ریسک در فرایند بیمه‌پذیرش آن مقولات را از طریق مختلف از جمله اصلاح شروط و ضوابط، توسعه نوآوری، انتخاب و تعریف ریسک جدید و قیمت‌گذاری مناسب و منطقی، بیمه‌های اتکایی، حمایت و همکاری مشترک بخش دولتی و خصوصی، موجب پذیرش مقولات بیمه ناپذیر در پوشش بیمه‌ای شده و درنهایت رشد و اعتلا سطح اقتصادی، بازرگانی و اجتماعی کشور را به همراه خواهد شد.

کسب اطمینان از آثار نامطمئن فعالیت‌های دارای ریسک در قالب مطالعه فرایندهای نوآورانه آنها و بررسی تحلیلی آثار فعالیت‌های ایشان برای بومی‌سازی آن می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد. موضوع بسیار مهمی که می‌بایست در صنعت بیمه و توسعه آن ملحوظ نظر داشت تعریف و توسعه ریسک‌های جدید و در واقع نوآوری و خلاقیت در این مبحث است. مؤسسات و سازمان‌هایی که شناخت بیشتری از توانمندی خویش دارند و توانمندی سیستم خویش را در مدیریت ریسک افزایش می‌دهند در نتیجه ریسک بیشتری را می‌پذیرند و مشتاق ترند و درنهایت موفق‌تر خواهند بود.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر بصورت زیر می‌باشد.

این کتاب به دو بخش فصول آموزشی و فصول پژوهشی تقسیم خواهد شد. بخش اول مباحث آموزشی در زمینه مدیریت ریسک در صنعت بیمه می‌باشد که شامل هفت فصل: ریسک، انواع ریسک، مدیریت ریسک، بیمه، انواع بیمه، شرکت‌های بیمه و اصول بیمه می‌باشد. در بخش دوم

ریسک‌های موجود در صنعت بیمه از طریق مدل تحلیل سیستمی (AHP) شناسایی و رتبه‌بندی می‌شوند.

فصل پژوهشی شامل پنج فصل: اهمیت مدیریت ریسک، دیدگاه‌های مختلف در مدیریت ریسک و بیمه، روش و ابزار پژوهشی رتبه‌بندی ریسک، تجزیه و تحلیل معیارها و گزینه‌های پژوهش، نتایج رتبه‌بندی ریسک می‌باشد.

در پایان، از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب مرا یاری نموده‌اند به ویژه از جناب آقای دکتر نصرالله خلیلی، آقای دکتر سید محمد فاطمی نژاد، آقای دکتر مجید رستمی، و همچنین از حمایت‌های صمیمانه سردار محمد علی نوری نژاد مدیر عامل محترم بنیاد تعاون ناجا، آقای بابک قجاوند مدیر عامل محترم گروه خدمات حکمت بنیاد تعاون ناجا، آقای دکتر علیرضا مقدم‌نیا مدیر عامل محترم موسسه بیمه امید و کلیه کارکنان محترم موسسه بیمه امید تقدیر و تشکر می‌نمایم.

تقدیم به همسروفرزندان دوقلو عزیزم (کارینا و کیانمهر) که همیشه پشتوانه محکمی برایم هستند و با کلام دلنشیں، عشق و امید را در دلم زنده نگه داشته‌اند.

محسن مهدوی

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی (گرایش مدیریت بیمه)

پاییز ۱۳۹۵

تغییر مهمترین عاملی است که بایستی مبنای فعالیت در جامعه‌ای مدرن و متنوع باشد، لذا با توجه به تحولات عمدۀ در محیط کسب و کار و سرعت بالای تغییرات در فناوری که باعث افزایش رقابت و دشواری مدیریت در شرکتهای خدماتی به خصوص شرکت‌های بیمه گردیده باعث شده که در این شرایط سخت و خاص، مدیریت ریسک موثر بر ریسک‌های موجود، بخش مهمی از فرآیندهای تصمیم گیری شرکتهای بیمه را تشکیل دهد، به عبارتی عدم اطمینان محیطی و شدت رقابت سازمانها و مدیران آنها را با چالش‌های متعدد مواجه ساخته است که در این میان شناسایی و مدیریت ریسک، یکی از رویکردهای جدید است که برای تقویت و ارتقای اثربخشی در سازمانها مورد استفاده قرار می‌گیرد. در نهایت شرکتهایی که شناخت بیشتری از توانمندی خویش دارند مدیریت ریسک خود را افزایش داده و در شرایط مختلف، ریسک بیشتری را می‌پذیرند و موفق‌تر خواهند بود.

